

Utvikling av samisk statistikk i Norge - utfordringer og muligheter

Norsk originaltekst til paper for presentasjon ved

*Measuring Small and Indigenous Populations.
International Association for Official Statistics (IAOS) satellite meeting -
Wellington, New Zealand 14 and 15 April 2005.
Sesjon 21: Issues in Enumerating Indigenous Populations*

**Torunn Pettersen, Sámi Instituhtta/Nordisk Samisk Institutt, Norge
Even Høydahl, Statistisk sentralbyrå, Norge**

Innholdsoversikt

1. Innledning

2. Kort introduksjon om samene og samiske samfunnsforhold

- 2.1 Sápmi - grenser og variasjoner
- 2.2 Demografiske data om samene mangler
- 2.3 Velferd og politikk

3. Prosjekt om samisk statistikk

- 3.1 Behov for mer tallkunnskap om samiske samfunnsforhold
- 3.2 Prosjektet Samisk samfunnsvitenskapelig database
- 3.3 Delprosjekt 2003 - 2005: Samiskrelatert statistikk i Norge - innhold, organisering og drift

4. Hovedutfordringer og mulige tilnærminger

- 4.1 Å utforme opplegg for formell organisering av regelmessig arbeid med samisk statistikk i framtida.
- 4.2 Å legge til rette for bedre tilgang til de samiskrelaterte talldata og statistikker som faktisk fins.
- 4.3 Å utvikle systemer for løpende produksjon av samiskrelatert statistikk (i Norge).

5. Geografisk basert statistikk

- 5.1 Avgrensning av aktuelle områder for geografisk basert statistikk
- 5.2 Regionalstatistikk for samiske bosettingsområder i Nord-Norge

6. Individbasert statistikk

- 6.1 Grunnlag for individbasert samisk statistikk
- 6.2 Kort om mulige opplegg for individbasert samisk statistikk

7. Avslutning

1. Innledning

Verdens urfolk mye til felles gitt sin situasjon som urfolk. Samtidig er det óg store forskjeller mellom folkene. De mest merkbare ulikhetene er rimeligvis de som angår anerkjennelse og faktiske livsvilkår, men det er óg ulikheter vedrørende kunnskapsstatus om de ulike urfolks situasjon. Variasjonene i kunnskapsstatus kan sees i lys av ulike perspektiver og med vekt på ulike typer data for kunnskapsoppbygging. I akkurat dette paperet er fokus på betingelser for én bestemt type kunnskap om - og for - ett bestemt urfolk. Nærmere bestemt handler det om vilkår for utvikling av kvantitativt basert kunnskap vedrørende *samene i det nordvestlige Europa*.

I et globalt perspektiv er statene i det nordvestlige Europa blant de høyest plasserte på FNs Human Development Index (FN 2004). De er også demokratier. Relativt sett er samene derfor trolig blant de urfolk i verden som samlet sett har de beste vilkår - blant annet med hensyn til materielle levekår. Samtidig er ikke er mulig å vite akkurat *hvordan* samenes materielle levekår er og om disse eventuelt avviker fra den ikke-samiske befolkningens levekår. Dette er fordi det i liten grad blir samlet inn kvantitative data om samiske samfunnsforhold, inkludert demografiske data om samebefolkningen. Dermed finnes det heller ikke særlig mye offisiell statistikk i så måte. Ett resultatet av dette er at det står dårlig til med omfanget av kvantitativt basert kunnskap vedrørende det samiske folk.

Økt internsamisk oppmerksomhet mot mangelen på talldata og statistikk om dagens samiske samfunn gjorde at den nordisk-samiske forskningsinstitusjonen Sámi Instituhtta/Nordisk Samisk Institutt (NSI) i 1997 tok initiativ til et prosjekt som skulle bidra til rette opp denne situasjonen. Og det er arbeidet med og noen foreløpige resultater av denne prosjektidéen som skal presenteres i dette paperet.

Paperet er gitt følgende struktur: Teksten innledes med en kort introduksjon til noen generelle hovedtrekk ved samiske samfunnsforhold. Dette gjøres for at de som ikke har slik grunnleggende kunnskap fra før, skal få et bakteppe for å forstå resten av teksten.¹ Neste hovedavsnitt omhandler bakgrunnen for og organiseringen av arbeidet med et samisk statistikkprosjekt. Videre følger en oversikt over hovedutfordringer i prosjektet, samt noen kommentarer til hvordan hver av disse utfordringene kan møtes. Deretter gis en mer utfyllende presentasjon av ulike sider ved to mulige hovedtilnærminger til samiskrelatert statistikkproduksjon, nemlig geografisk og individbasert. Til slutt rundes det hele av med noen korte betraktninger om framtidsutsiktene for arbeid med den foreliggende tematikken.

2. Kort introduksjon om samene og samiske samfunnsforhold

2.1 Sápmi - grenser og variasjoner

Samene er et urfolk som holder til nordvest på det europeiske fastland. På samisk kalles samenes tradisjonelle bosettingsområder for Sápmi.² Sápmi er et sammenhengende geografisk område som i dag strekker seg gjennom fire nasjonalstater, nærmere bestemt de nordligste områdene av Norge, Sverige, Finland samt Kola-halvøya i Russland. Det er samenes tradisjonelle tilhørighet til dette området - uten at Sápmi er en egen stat - som gir samene status som urfolk. Kart 1 på neste side viser utbredelsen av Sápmi.³

---

¹ Introduksjonen er spesielt utformet med tanke på lesere bosatt utenfor Norden, men det er verdt å merke seg at slike introduksjoner ikke bare er nødvendig når samiske tema skal presenteres for et internasjonalt publikum utenfor en nordisk setting. Det er nemlig et velkjent faktum at det i land med samisk bosetting er en lang "tradisjon" for at kunnskap om samiskrelaterte forhold i sin alminnelighet er lite utbredt.

² På skandinaviske språk og engelsk kalles Sápmi gjerne for henholdsvis Sameland og Samiland.

³ Fargene og mønsteret som er benyttet i det markerte området på kartet over Sápmi, er hentet fra det fellssamiske flagget. Merk ellers at samene er det eneste urfolk som har tilhold i dette området. Noen anser imidlertid også *kvenene* i Norge for å være et urfolk, men deres offisielle status er pr i dag som nasjonal minoritet, jf. St.meld. nr. 15 (2000-2001): [Nasjonale minoriteter i Norge - Om statleg politikk overfor jødar, kvener, rom, romanifolket og skogfinnar](#).

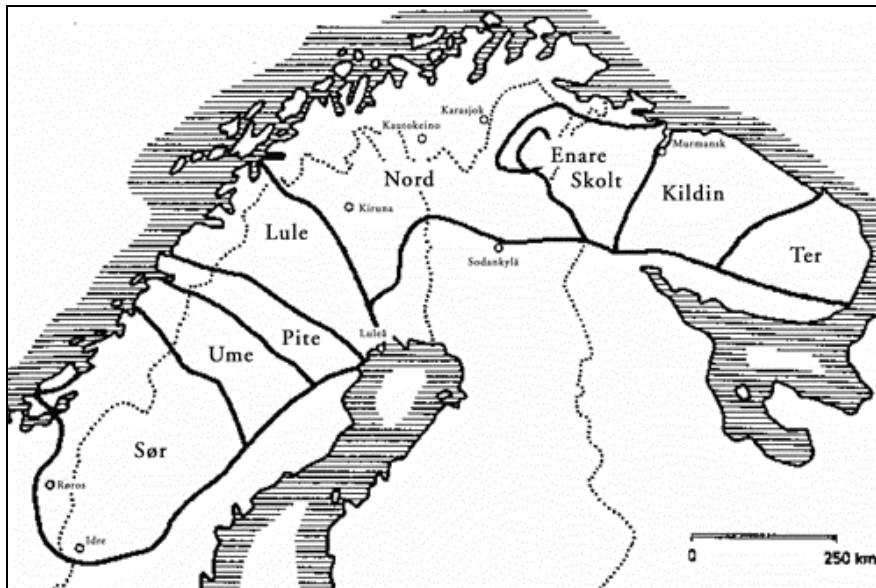
Kart 1. Sápmi

Kilde: <http://www.samediggi.no>

Et totalbilde av grenselinjene mellom de fire aktuelle statene framgår av Europa-kartet i Vedlegg 1. På Kart 2 nedenfor illustreres mer i detalj hvordan de fire nasjonalstatenes grenser i hovedsak er trukket nord-sør, mens grensene mellom de tradisjonelle samiske *språkfelleskap* i stor grad går øst-vest. Kart 2 tydeliggjør demed også hvordan tradisjonelle samiske fellesskap er blitt splittet av statenes grenser etter hvert som disse grenselinjene har blitt etablert.

Kart 2. De samiske språkene (hoveddialektene) tradisjonelle utbredelse

Kilde: [St.meld. nr. 55 \(2000-2001\) Om samepolitikken](#)

I tillegg er Kart 2 også et kart over ulike tradisjonelle *samiske regioner*. Foruten de språklige variasjonene har nemlig de respektive språkområdene tradisjonelt - i større eller mindre grad - vært preget av ulike kulturelle og næringsmessige forhold. Dels skyldes slike variasjoner forskjeller i klima og geografi, dels har de samiske regionene etter hvert også blitt preget av ulike politiske og sosiale vilkår

opp gjennom historien, både seg i mellom og internt i hver region. Ikke minst kan det være store forskjeller på hver side av riksgrensen(e) innen samme samiske region.

De regionale samiske variasjonene er ett av flere uttrykk for *det samiske mangfold*. Det samiske mangfold er et begrep som stadig oftere benyttes for å påpeke at Sápmi er langt mer sammensatt enn det som tidligere vanligvis har framgått i ulike presentasjoner om samene og samenes samfunn. Slike framstillinger har nemlig ofte vært preget av forenklinger og stereotypier både når det gjelder omtaler av samiske kulturelle praksiser og samisk bosetting i fortid og nåtid (se f.eks. Andersen 2003, Stordahl 1997, en grei oversiktsartikkel på engelsk er Zorgdrager 1999).

For ordens skyld må det understrekes at det i dag selvsagt er mange samer som er bosatt *utenfor* de tradisjonelle samiske bosettingsområdene. Akkurat hvor mange dette gjelder og hvor de bor, vet man imidlertid ikke - etter som data for dette ikke er samlet inn. Man vet heller ikke i detalj hvordan dagens samiske bosetting innenfor Sápmi fordeler seg.

2.2 Demografiske data om samene mangler

Et av de vanligste spørsmål som stilles vedrørende samer og samiske forhold, er antagelig det som lyder: "Men hvor mange samer er det egentlig..."? Noen lurer på hvor mange samer det er totalt. Andre spør om antall samer i en eller i hver av de fire statene med samisk bosetting. Atter andre vil vite hvor mange som bor i et bestemt geografisk område - f.eks. innen en gitt region, enten denne ligger i en av de fire statene eller går på tvers av statsgrensene.

Det er imidlertid ikke mulig å gi nøyaktige svar på spørsmål om hvor mange samene er - verken totalt eller i ulike områder. Ofte besvares slike spørsmål likevel med estimater - dvs. omtrentlige overslag. Disse overslagene varierer mellom 50.000 og 100.000 samer totalt. Det blir imidlertid alltid påpekt at de fleste samer bor i Norge - eller *på norsk side av Sápmi* som det gjerne uttrykkes på samisk. Mer spesifikke tall som i blant benyttes er at samene fordeler seg på følgende måte: 40-50.000 i Norge, 17-20.000 i Sverige, om lag 7.000 i Finland og rundt 2.000 i Russland. Sett i relasjon til de respektive nasjonalstatenes totale folketall, er samene tallmessig marginale minoriteter på landsbasis. I enkelte geografiske områder er det imidlertid alminnelig kjent at flertallet eller en stor del av den lokale befolkningen har samisk identitet eller samisk bakgrunn.⁴

Det er flere årsaker til at antall samer ikke kan fastslås. Noen årsaker er knyttet til generelle metodiske aspekter ved det å skulle utforme entydige kriterier for hvem som tilhører ulike etniske grupper i et område. Andre årsaker er av mer eksplisitt politisk karakter og har blant annet å gjøre med hvorvidt myndighetene - og samene selv - ønsker og legger til rette for at data om samebefolkningen samles inn (jf. Pettersen 2004b).

Uansett er dagens situasjon at i de fire nordiske statene med samisk befolkning, har ikke borgernes etniske tilhørighet i de senere tiår blitt systematisk offentlig registrert - verken i folketellinger eller i andre sammenhenger.⁵ På den måten avviker praksis i nasjonalstatene med samisk befolkning - som i Vest-Europa ellers - fra praksis i stater som f.eks. New Zealand, Australia, Canada og USA. Der inngår nemlig registrering av etnisk tilhørighet i folketellingene, dog med store variasjoner både i tid og rom (se f.eks. Allan 2001, Courbage 1998, Grønlands Statistikk 2000, Houg 1998, Statistics Canada and U.S. Bureau of the Census 1993, Statistics New Zealand/Te Tari Tatau 1996).

Tidligere, spesielt før 2. verdenskrig, har det imidlertid - i ulik grad og etter ulike kriterier - blitt registrert samisk tilhørighet ved folketellinger i utvalgte områder nord i de aktuelle nasjonalstatene. Vi kan ikke i dette paperet gjengi statenes folketellingshistorikk og -policy i detalj, men nevner kort at siste gang folketellinger hadde med spørsmål om samisk tilhørighet i Norge var i 1970, i Sverige i

---

⁴ Folketallet i de respektive statene var pr 01.01.04 følgende (oppgitt i millioner): Norge: 4, 6 - Sverige: ca. 9 - Finland: 5,2 - Russland: 147, 8. Se evt. mer om estimater for antall samer under menypunktet [Vanlige spørsmål](#) (NSI 2005).

⁵ Forholdene i Russland avviker generelt fra forholdene i de nordiske land og vil ikke bli omtalt i det følgende.

1972 og i Finland i 1962. Dette ble da gjort etter sterk oppfordring fra samiske organisasjoner som *selv* ønsket slike opplysninger som grunnlag for å dokumentere samenes tilstedeværelse i statene generelt og deres bosettingsmønster og levekår spesielt (Aubert 1978, NOU 1984: 18). Det var altså ikke de statlige myndighetene som initierte slik registrering, selv om ansvaret for å gjennomføre tellingene ble lagt til de nasjonale statistikkbyråene (se f.eks. Lie og Roll-Hansen 2001).⁶

Estimater som i dag oppgis om størrelsen på samebefolkningen bygger på tall fra de tidligere folketellingene. Men selv om disse tallene selvsagt er av interesse, vet vi at de har store mangler. For det første hadde tellingene et begrenset geografisk nedslagsfelt innenfor Sápmi - blant annet ved at de større byene i nord er blitt holdt utenfor. For det andre har det aldri blitt registrert hvor mange samer som bor *utenfor* sentrale samiske bosettingsområder. For det tredje vet vi at mange av de som faktisk har blitt spurt om etnisk tilhørighet og/eller språkbruk, ikke har ønsket å opplyse om dette og/eller av ulike årsaker har valgt å svare nei på etnisitetsspørsmål som de kunne svart ja på (se f.eks. Aubert 1978).⁷

Hva kunne så være årsaker til at mange samer ikke har villet opplyse om sin samiske tilhørighet? Til dette er det flere svar, men mange av dem vil nok ha å gjøre med at fra slutten av 1800-tallet og helt fram til omkring 1970/1980 var samisk språk og andre samiske kulturuttrykk under sterkt press fra de respektive statlige myndighetene. Eksempelvis var det forbudt å snakke samisk på skolen, og mange foreldre valgte derfor å ikke aktivt snakke samisk med sine barn. Tanken var at ved å ikke bli lært samisk, ville barna lettere integreres i storsamfunnet. I tillegg fantes det andre grunner til at mange mennesker hadde ønske om og strategier for å legge vekk sin samiske identitet og sine samiske kulturelle praksiser. Én slik grunn - i hvert fall i noen lokalsamfunn, - var sosial stigmatisering av personer som framviste noen form for samisk tilhørighet (se f.eks. Eidheim 1971). Dog hører det også med i dette bildet at det å ikke ville ha sin samiske tilhørighet offentlig registrert også kan ha andre og mer prinsipielle begrunnelser. Og for noen kan kjennskap til erfaringer fra 2. verdenskrig ha gitt usikkerhet om hvordan "etniske registre" i verste fall kan bli misbrukt (Ot. prp. nr 33 (1986-87), Søbye 1998).

Oppsummert: På grunn av tidligere tiders assimileringpolitikk ovenfor samene og fordi statene av ulike årsaker i de senere tiår har valgt å ikke registrere etnisk tilhørighet, finnes ikke det datagrunnlag som trengs for å kunne gi demografiske beskrivelser av samebefolkningen, verken i fortid eller nåtid.

2.3 Velferd og politikk

Parallellt med statenes assimileringpolitikk pågikk imidlertid også prosesser for å styrke det samiske. Allerede tidlig på 1900-tallet ble det stiftet sameforeninger som på ulike måter skulle arbeide for økt mulighet til bruk av samisk språk og for andre samiske rettigheter, bl.a. i næringsssammenheng. I flere tiår gikk det samepolitiske arbeidet i bølger, men fra omkring 1970 har det i stadig økende grad funnet sted en samisk språklig og kulturell styrking og revitalisering. Det er flere årsaker til denne endringen. Ikke minst har det vært en aktiv samisk etnopolitisk bevegelse som også vært en del av en samtidig internasjonal urfolkspolitisk bevegelse. Endrede allmennpolitiske forhold og utviklingen av en velferdsstat nasjonalt har også spilt inn (se f.eks. Minde 1995, Eidheim 1997).

Ett konkret uttrykk for denne utviklingen er at mange på et personlig plan i de senere år har funnet fram til - eller tilbake til - egen og/eller slektas (fornektede) samiske tilknytning. For noen gir dette seg utslag i ønske om å gjenoppta bruken av eller lære seg samisk språk. En god del begynner også å bruke den tradisjonelle samiske draktene som finnes i ulike varianter for ulike områder i Sápmi.

Et annet uttrykk er at det er etablert en rekke samiske institusjoner innen ulike samfunnssektorer som politikk og forvaltning, utdanning og forskning, kultur og media mm. Spesielt viktig er de respektive *sametingene* i Norge, Sverige og Finland - etablert i henholdsvis 1989, 1994 og 1996. Sametingene er folkevalgte organ valgt av samene selv. Et sametings ideelle hovedoppgave kan helt kort sammen-

⁶ Pettersen (2004c) gir en skjematisk oversikt over registrering av samer i norske folketellinger (metoder og tall). Pettersen (2004b) omtaler bl.a. ulike teorier om hvorfor registreringspraksis i Norge ble endret etter 1945.

⁷ For orden skyld må det nevnes at til tross for at samene stereotypisk framstilles med visse ytre særtrekk (mørkhårede, brun-øyde, høye kinnben), er det ikke entydige synlige forskjeller mellom etniske samer og etniske skandinaver/russere.

fattes på følgende måte: "Sametinget er et organ som handler på vegne av det samiske fellesskapet [...], og fatter beslutninger som er ment å være det fremste uttrykk for "den samiske folkeviljen"" (Broderstad 1995:4). Samtidig innebærer etableringen av sametingene det som filosofen Nils Oskal har kalt for institusjonalisering av "retten til å være politisk uenige som samer og retten til å være forskjellige som samer", dvs. en institusjonalisert rett til samisk-intern uenighet og til individuell forskjellighet (Oskal 2003:336).

Sametingenes virksomhet og hvem som har stemmerett er regulert av egne lover i hvert av landene.⁸ Sametingenes arbeidsvilkår varierer en god del, men generelt er deres beslutningsmyndighet foreløpig nokså begrenset. Det samme gjelder deres ressurser i form av økonomiske midler, administrasjon og infrastruktur (hvor særlig Sametinget i Finland er dårlig stilt).

I et globalt perspektiv er det for øvrig verdt å merke seg at Norge, Sverige og Finland har mange likheter med hensyn til sosiale, økonomiske og politiske forhold. De er demokratiske velferdsstater med relativt velutviklede offentlige institusjoner og tjenester. Dette gjelder blant annet innen helse og utdanning - og innen arbeid med offisiell statistikk i sin alminnelighet. En relativt stor andel av befolkningen har høyere utdanning, og mange av innbyggerne har god tilgang til informasjons- og kommunikasjonsteknologi. Dessuten er det en relativt høy kvinneandel både i det politiske liv og i arbeidslivet utenfor heimen. De senere tiår har det vært en markert velstandsutvikling i de tre statene, noe som også har kommet den samiske befolkningen til gode - uten at dette kan dokumenteres i detalj etter som det mangler nødvendig datagrunnlag for å påpeke eventuelle ulikheter mellom samer og andre grupper.

Til slutt hører det med i bildet at tilværelsen i de samiske bosettingsregionene også påvirkes av at de ligger lengst mot nord i de respektive statene. Disse områdene er generelt preget av velferdsutfordringer knyttet til arktisk og sub-arktisk klima, begrenset næringsliv, spredt bosetting og relativt lange avstander både internt i regionen og til de nasjonale institusjoner som ofte finnes i hovedstedene.

3. Prosjekt om samisk statistikk

3.1 Behov for mer tallbasert kunnskap om samiske samfunnsforhold

Utover 1990-tallet ble det altså en økt oppmerksomhet rundt mangelen på talldata og statistikk vedrørende dagens samiske samfunn. Påpeking av behov for data om samenes demografi og levekår er imidlertid ikke av ny dato. Både på 1950- og 1960-tallet ble det fra samisk hold flere ganger uttrykt behov for å gjennomføre demografiske og sosiale undersøkelser vedrørende samenes situasjon (Aubert 1978, NOU 1984:18). Også på 1970- og 1980-tallet ble behovet for slike undersøkelser tatt opp (ibid.). Det samepolitiske fokus var likevel på den tida først og fremst rettet mot arbeid for anerkjennelse av samenes status som folk og urfolk, og mot prinsipielle rettigheter knyttet til denne statusen.

Etter hvert som arbeid for anerkjennelse i varierende grad har lyktes innen ulike samfunnsområder, har behovene for *samiske grunnlagsdata* til bruk i beslutningsprosesser og ved kunnskapsoppbygging og informasjonsspredning blitt aktualisert. Dette kan trolig særlig knyttes til den samiske institusjonsbyggingen som har funnet sted de siste ti-tyve årene. Både ved sametingene og ved andre enheter med samiskrelatert virksomhet har man nemlig erfart økende behov for tilgang til grunnlagsdata av også *kvantitativ karakter*. Dette gjelder i forbindelse med politikkutformings-, planleggings- og evalueringsprosesser, så vel som i forbindelse med forskning, utredningsarbeid og kunnskapsformidling.

Påpeking av den merkbare mangelen på statistiske data om samiske samfunnsforhold ble - og blir - i stor grad gjort med tanke på internsamiske behov for denne typen data. Men kvantitativt basert kunn-

---

⁸ I Norge: [Lov 1987-06-12 nr 56: Lov om Sametinget og andre samiske rettsforhold](#). I Sverige: [Sametingslag \(1992:1433\)](#). I Finland: [Sametingslag 17.7.1995/974](#).

skap og informasjon etterspørres også ofte av ikke-samiske (samhandlings)aktører - både regionalt, nasjonalt og internasjonalt.⁹

3.2 Prosjektet Samisk samfunnsvitenskapelig database

Utspill fra ulike samiske aktører vedrørende manglen på samiskrelaterte talldata og statistikk var den direkte foranledningen til at den nordisk-samiske forskningsinstitusjonen Sámi Instituhtta/Nordisk Samisk Institutt (NSI) i 1997 tok initiativ til et forprosjekt som skulle se nærmere på denne situasjonen. Prosjektet fikk navnet *Samisk samfunnsvitenskapelig database*. Idéen var å arbeide for etablering av en samisk database som både skulle være et system for sammenstilling av data og et serviceorgan for ulike brukergrupper, i form av tilbud om ulike tjenester tilpasset brukerbehov i samiske kontekster.

Forprosjektfasen var over i 1998. Basert på rapporten fra forprosjektet ble det etter hvert etablert et forsknings- og utviklingsprosjekt med same navn og med følgende hovedmål: Prosjektet skal legge til rette for utvikling og drift av innholdsmessige, teknologiske og organisatoriske løsninger som kan gi samlet tilgang til ulike typer talldata vedrørende samiske samfunnsforhold i nyere tid. Til å begynne med konsentreres prosjektet om data vedrørende samiske forhold i Norge. På sikt er målet å bidra til utforming og organisering av allsamisk statistikk - det vil si statistikk fra alle de fire statene med samisk befolkning. Med til dette arbeidet hører også utarbeiding og formidling av samiske bidrag til internasjonal urfolksstatistikk.

I årene 1999-2002 lå prosjekt dels nede og dels foregikk arbeidet på deltid. De konkrete erfaringene fra de intensive arbeidsperiodene viste imidlertid raskt at utvikling og senere drifting av en samisk statistikkbase med tilhørende tjenester, vil være en oppgave av svært omfattende faglig og teknologisk kompleksitet og med markante ressursbehov. Fra NSIs side vokste det derfor fram en erkjennelse av at en mindre forskningsinstitusjon som NSI, ikke alene kan bære de oppgaver og det (samfunns)ansvar som utvikling og drifting av en permanent etablert samisk database vil innebære.

3.3 Delprosjekt 2003 - 2005: Samiskrelatert statistikk i Norge - innhold, organisering og drift

NSI søkte etter hvert aktivt å få involvert også andre aktører i arbeidet for økt omfang av og bedre tilgang til samiskrelaterte talldata. Høsten 2002 ble det bestemt å etablere et treårig delprosjekt med tittelen *Samiskrelatert statistikk i Norge - innhold, organisering og drift*. I organiseringen av delprosjektet ble det lagt vekt på å sikre at det både skulle være forankret i samiske politiske og faglige miljøer, og at det skulle kunne trekke veksler på den kompetanse og infrastruktur som besittes av nasjonalstatens statistikkbyrå. I praksis er delprosjektet organisert som et samarbeidsprosjekt mellom NSI og Statistisk sentralbyrå (SSB), mens Sametinget i Norge står som oppdragsgiver. Statlige myndigheter er primært involvert via Samepolitisk avdeling i Kommunal- og regionaldepartementet. For øvrig er en rekke samiske institusjoner med i prosjektets referansegruppe.¹⁰

Det overordnede målet med delprosjektet er at det innen utgangen av 2005 skal være etablert en permanent ordning for utarbeiding og formidling av samiskrelatert statistikk i Norge. I tillegg er det en målsetting at det i løpet av prosjektet skal etableres kontakt med potensielle samarbeidspartnere for arbeid med samisk statistikk i Sverige og Finland (Russland holdes foreløpig utenfor). Hensikten med dette er å legge grunnlag for et samlet system for allsamisk statistikk på tvers av statsgrensene - blant annet med tanke på samiske bidrag både til fellesnordisk statistikk og til internasjonal urfolksstatistikk.

---

⁹ Eksempel på en internasjonal instans som etterspør slike data er *Den rådgivende komité for rammekonvensjonen om beskyttelse av nasjonale minoriteter* (Europarådet 2002a). Merk da at selv om samene har status som urfolk, ikke som nasjonal minoritet, er det likevel slik at "anerkjennelse av en gruppe personer som et urfolk ikke hindrer personer som tilhører vedkommende gruppe, fra å nyte godt av beskyttelse som gis av Rammekonvensjonen (Europarådet 2002a, pt. 19).

¹⁰ For prosjektet er særlig Sametingets engasjement viktig for å understreke prosjektets samfunnsmessige betydning. Dette fordi Sametinget jo skal være det fremste uttrykk for en samisk folkevilje. Og fordi samene som folk etter folkeretten har rett til selvbestemmelse bl.a. i forhold til egen økonomiske, sosiale og kulturelle utvikling (Henriksen 2002), bør dette også innebære rett til å selvbestemme vedrørende nødvendig kunnskapsoppbygging om og for eget folk.

Men fokus i delprosjektet er altså på arbeid med konkrete opplegg for samisk statistikk i Norge - og dette vil også være den tematiske og geografiske avgrensingen i resten av dette paperet.

4. Hovedutfordringer og mulige tilnæringer

Situasjonen når samiskrelaterte statistiske data etter hvert i stigende grad etterspørres av samiske så vel som ikke-samiske aktører kan oppsummeres på følgende måte:

- Det finnes lite relevant og oppdatert tallmateriale vedrørende dagens samiske samfunnsforhold.
- De relevante data som faktisk eksisterer, er vanskelig å finne fram til fordi slike data er utarbeidet av forskjellige institusjoner og publisert i ulike systemer og dokumenter.
- Det er ikke klart hvilke kategorier og metoder som kan og bør benyttes for definisjon, utvelgelse og innsamling av samiskrelaterte data i etnisk sammensatte områder.
- Det er ingen som har formelt ansvar for å sikre at samiskrelaterte talldata samles inn og for at (offisiell) samiskrelatert statistikk regelmessig blir utarbeidet og distribuert.

Denne situasjonen tilsier at prosjektet har utfordringer av både metodisk og organisatorisk karakter. Helt konkret kan det formuleres tre hovedutfordringer i forhold til å oppfylle delprosjektets målsetting om at det innen utgangen av 2005 skal være etablert en permanent ordning for utarbeiding og formidling av samiskrelatert statistikk i Norge:

- 1) Å utforme opplegg for formell organisering av regelmessig arbeid med samisk statistikk i framtida.
- 2) Å legge til rette for bedre tilgang til de samiskrelaterte talldata og statistikker som faktisk fins.
- 3) Å utvikle systemer for løpende produksjon av samiskrelatert statistikk (i Norge).

Nedenfor følger noen kommentarer til hver av disse hovedutfordringene, samt til hvilke tilnæringer som så langt i prosjektet er valgt for hver av dem..

4.1 Å utforme opplegg for en formell organisering av regelmessig arbeid med samisk statistikk i framtida

I dag er det altså slik at ingen har formelt ansvar for å sikre at samiskrelaterte talldata samles inn og for at (offisiell) samiskrelatert statistikk regelmessig blir utarbeidet og distribuert. Riktig nok er det over tid blitt samlet inn en del relevant tallmateriale og utarbeidet enkelte samiskrelaterte statistikker. Dette har imidlertid skjedd sporadisk og til dels "tilfeldig", uten noen overordnet systematikk. Ikke minst er det i liten grad tatt hensyn til gjenbruk av data og behov for sammenligninger over tid. En av utfordringene i prosjektet er derfor å komme fram til forslag om et opplegg for formell og permanent organisering av arbeid med samisk statistikk i framtida. Hvem skal ha ansvar for å utvikle og formidle samisk statistikk - og hvordan skal det foregå?

Det er viktig at det opplegget som foreslås har et varig siktemål, selv om enkeltelementer innenfor hovedrammen(e) vil kunne bli endret underveis. Det er óg viktig å ta hensyn til at løpende utarbeiding og distribusjon av offisiell statistikk er prosesser som krever ressurser av mange slag - både menneskelige, teknologiske og økonomiske. Blant annet trengs det a) personer med innsikt i ulike stadier av og sider ved statistikkproduksjon, b) teknologi og infrastruktur for innsamling, bearbeiding og distribusjon av statistikk, og c) de nødvendige økonomiske midler. I forhold til arbeid med samisk statistikk er det dessuten behov for d) personer med kunnskap om samiske samfunnsforhold - og i samisk språk. Det er dessuten viktig at samiske institusjoner deltar på alle stadier i arbeid med samisk statistikk (planlegging, innsamling, behandling, analyse, formidling mm).

I organiseringen av det pågående delprosjektet er det nettopp sistnevnte prinsipp som er lagt til grunn - sammen med et prinsipp om at statlige myndigheters og relevante institusjoners ansvar må omfatte også arbeid for og med samiskrelatert statistikk. Merk at nettopp urfolks rett til å delta som likeverdige

partnere i arbeid med statistikk som angår dem selv, understrekes i et sett anbefalinger som er utarbeidet av FN innen dette feltet.¹¹

Erfaringene så langt i prosjektet tilsier at hovedtrekkene i organiseringen av de involverte aktørene er et godt utgangspunkt å bygge videre på. Utfordringen på dette stadiet er å benytte erfaringene til å utforme et konkret forslag til *en modell* for formell organisering av arbeid med samisk statistikk i framtida. Dette modellarbeidet pågår nå. En annen utfordring er å medvirke til at en slik modell blir realisert i praksis. At dette skjer avhenger imidlertid av en rekke forhold som til dels ligger utenfor prosjektets herredømme, ikke minst med hensyn til beslutningsmyndighet og ressursforvaltning.

4.2 Å legge til rette for bedre tilgang til de samiskrelaterede talldata og statistikker som fins

Det finnes altså lite relevant og oppdatert tallmateriale vedrørende dagens samiske samfunn. Samtidig er de relevante data som faktisk eksisterer, vanskelig å finne fram til da slike data er utarbeidet av forskjellige institusjoner og dermed publisert i ulike systemer og dokumenter.¹² Siden samiskrelaterede tallmateriale er så vidt sparsomt, er det ekstra viktig med god tilgjengelighet til de data og statistikker som faktisk finnes. En hovedutfordring i prosjektet er derfor å tilrettelegge for bedre tilgang til dette materialet - og samtidig ta høyde for at mengden slikt materiale i framtida forhåpentligvis vil øke.

På dette stadiet i prosjektet er det lagt opp til å *kombinere to hovedelementer* for å møte denne utfordringen. De to elementene er begge basert på bruk av Internett og skal i prinsippet utfylle hverandre.

Det ene hovedelementet er *prosjektnettstedet* <http://www.sami-statistics.info>. Dette nettstedet er allerede i drift, selv om innholdet foreløpig er begrenset. Her blir det gitt en bred inngang både til a) informasjon om selve prosjektet, til b) ulike typer kilder for samiskrelaterede talldata, samt til c) kilder for annen urfolksstatistikk. I en del tilfeller blir det også gitt direkte tilgang til relevante data, blant annet via menypunktet *Vanlige spørsmål*. Kilder for samiskrelaterede talldata og statistikker fins primært under menypunktet *Samisk statistikkportal*, hvor noen kilder har linker som går direkte til dataene.

I Samisk statistikkportal vektlegges kilder for data om dagens samiske samfunn. Kildene representerer et utvalg av det som faktisk finnes og er grovsortert i hovedkategorier. Innenfor hver kategori gis det kommenterte henvisninger til ulike typer kilder publisert av ulike aktører og i ulike format (trykte og nettpubliserte). Kildene som oppgis her er imidlertid ikke kvalitetsvurderte utover det at deres innhold har relevans i forhold til portalens innhold. Sammenstilling av kildeoversiktene pågår fortløpende.

Det andre hovedelementet for bedre tilgang til relevante data består av *Temaside for samiskrelatert statistikk* på SSBs nettsted, etter mønster av SSBs øvrige temasider (url: <http://www.ssb.no/tema/>). Denne temasida er planlagt klar for lansering våren 2005. Hovedforskjellen mellom temasida og prosjektnettstedet er at SSBs temaside primært skal gi direkte tilgang til *offisiell* samiskrelatert statistikk i Norge etter hvert som slik statistikk produseres.¹³ Dette betyr at det er relativt strenge kriterier for hvilke data og annen informasjon som kan tas med på denne temasida.

Hensikten med SSBs temasider er at de skal gjøre det lettere å finne fram til SSBs statistikk om et bestemt tema. En typisk struktur for ei temaside er at den inneholder følgende elementer: 1) Utvalgte nøkkeltall om temaet. 2) Ordforklaringer. 3) En temapresentasjon i form av en kort tekst og et par

¹¹ Jf. *Report of the Workshop on Data Collection and Disaggregation for Indigenous peoples. Kapittel V - Recommendations for consideration by the Permanent Forum regarding data collection and disaggregation concerning indigenous peoples, pt. 4* (United Nations 2004b). En utdyping av hvilke institusjoner som er involvert i vårt prosjekt - og hvorfor de er det - finnes i et paper fra denne workshopen: *Data collection and disaggregation on indigenous peoples - stakeholders in data production and usage* (Pettersen 2004a).

¹² Relevante data kan i denne sammenheng være tallmateriale som inngår i forskningsarbeider og studier innen gitte tema og tidsperioder. Det kan være små og store statistikker i rapporter og utredninger som over tid er laget av eller på oppdrag for ulike politisk-administrative enheter. Det kan også være de samiskrelaterede statistiske data som per i dag finnes mer eller mindre lett tilgjengelig i SSBs systemer.

¹³ Offisiell statistikk er statistikk som er produsert og/eller formidlet av SSB i henhold til de standarder som kreves for dette, jf. *Lov om offisiell statistikk og Statistisk sentralbyrå*.

figurer. 4) Linker til SSBs nyeste artikler med tabeller vedrørende temaet. 5) Linker med henvisning til utvalgte SSB-publikasjoner med relevans for temaet. 6) Linker til et utvalg (offentlige) institusjoner som arbeider med tematikken..

På dette stadiet i prosjektet mener vi å være kommet et godt stykke på vei i forhold til å møte utfordringen med å skape bedre tilgang til de samiskrelaterte talldata og statistikker som faktisk fins. Opplegg for to bærende hovedelementer er utformet, og ett av dem er også fylt med en del innhold. Innholdsproduksjon for begge nettstedene er en prioritert oppgave i tida framover. For øvrig vil opplegg for framtidig forvaltning og drift av begge de to nettstedene inngå i modellen for formell organisering av arbeid med samisk statistikk i framtida, jf. omtalen av utfordring nr. 1 ovenfor.

4.3 Å utvikle systemer for løpende produksjon av samiskrelatert statistikk (i Norge)

Før det kan utvikles systemer for produksjon av samiskrelatert statistikk, må det avklares hva slik statistikk skal omfatte. Tre hovedtyper av spørsmål har vært stilt, og svarene på disse har vist seg å bevege seg i spennet mellom hva som er ønskelig og hva som er mulig å få til, De tre spørsmålene er:

- 1) Skal samisk statistikk være individbasert, dvs. omfatte kun samebefolkningen?
- 2) Skal samisk statistikk være geografisk basert, dvs. omfatte utvalgte samiske bosettingsområder?
- 3) Hvilke tema skal inngå i samisk statistikk? Er det tema som bør vektlegges spesielt - og fins det tema som ikke vanligvis inngår i offisiell statistikk, men som likevel bør med i en samisk sådan?

Hva er så egentlig ønskelig? Vi minner da først om at Sametingets engasjement i prosjektet bekrefter at samisk statistikk som sådan er ønskelig. Generell internsamisk uenighet vil nok likevel forekomme, særlig i forhold hvordan samisk statistikk skal utformes i praksis. For selv om det er prinsipiell enighet om behovet, kan det være ulike syn på hvilke statistikker som bør lages og hvordan de bør realiseres. Til dette kan det uansett ikke gis endelige svar, og utvikling av statistikkens innholdsside må derfor foregå i kontinuerlig dialog med relevante samiske institusjoner.

Kardinalspørsmålet er imidlertid hva som er mulig å få til av de statistikktyper som er ønskelig? Lar de ønskede statistikker seg realisere i forhold til såvel statistikkfaglige og produksjonsmessige som legale og etiske aspekter ved utvikling og distribusjon av denne type statistikk?¹⁴ Dette er uten tvil den mest krevende utfordringen i prosjektet. Her møter vi nemlig en rekke *metodiske utfordringer*, spesielt slike som er knyttet til definisjon, utvelgelse og innsamling av samiskrelaterte data i etnisk sammensatte områder. For som det ble nevnt i avsnittet om samiske samfunnsforhold: Det fins i dag ingen samlet registrering av samebefolkningen. Og selv om samenes tradisjonelle bosettingsområder kan identifiseres i bred forstand, er det ingen registrering av hvor samene i dag bor - verken innenfor eller utenfor Sápmis grenser.

Denne situasjonen gjør at arbeid med grunnleggende avgrensings- og kategoriseringsproblematikker har blitt viet stor plass så langt i prosjektet. Hittil har arbeid med geografisk basert samiskrelatert statistikk vært prioritert, men en del er også gjort i forhold til å forberede for mulig utvikling av individbasert statistikk. Noen hovedaspekter ved dette arbeidet presenteres i det følgende.

5. Geografisk basert statistikk

5.1 Avgrensning av aktuelle områder for geografisk basert statistikk

Å avgrense hvilke områder som skal tas med i en geografisk basert samisk statistikk er ikke lett. Geografisk basert statistikk vil nemlig omfatte alle som bor i de aktuelle områdene, uavhengig av hver enkelt innbyggers etnisk tilhørighet. De områder som velges ut må derfor bli oppfattet som tilstrekke-

---

¹⁴ Det forutsettes i det videre at dette foregår med rammevilkår a la dette prosjektets, dvs. med Statistisk sentralbyrå som samarbeidspartner og med prinsipiell og økonomisk støtte fra statlige myndigheter.

lig preget av samiske innslag til at de oppleves som et rimelig grunnlag for å lage samisk statistikk. Samtidig må ikke valget av områder være så snevert at bare områder som er særlig samiske tas med, da dette vil utelate store deler av den samiske bosettingen.¹⁵

På et relativt tidlig stadium av prosjektet (våren 2001) ble det bestemt at man i arbeidet med geografisk basert samiskrelatert statistikk skulle legge til grunn det geografiske virkeområdet for Samisk utviklingsfond (Pettersen 2002) Samisk utviklingsfond (heretter kalt SUF) er et fond som forvaltes av Sametinget. Målgruppe for fondet er den samiske befolkningen i Norge og hele befolkningen innenfor et nærmere definert geografisk virkeområde. Merk at *hele befolkningen* innenfor det definerte virkeområdet virkeområde kan søke midler fra fondet. I fondets retningslinjer heter det at dets hovedmål er å bidra til "sterke og levende samfunn med stabil bosetting og allsidig næringsliv-, kultur- og samfunnsniv" (Sametinget 2004).

Hovedbegrunnelsen for å velge SUFs geografiske virkeområde som statistikkgrunnlag var todelt: 1) Dette er et området som et kompetent organ (Sametinget) allerede har definert som et samisk område. 2) Siden området er et virkemiddelområde for Sametinget, er det behov for ulike typer data som kan benyttes i bl.a. evalueringer av virkemidlenes effekter i forhold til fondets målsetning. Å benytte dette området som statistikkgrunnlag er imidlertid ikke uproblematisk. Dette kommenteres i det følgende.

Forhistoren til dagens Samisk utviklingsfond begynte med et stortingsvedtak i 1975 om at det skulle opprettes et *Utviklingsfond for de sentrale samiske bosettingsområder*. Begrunnelsen var at man i områder med samisk bosetting sto overfor vanskelige næringsøkonomiske og sosiale problemer, samt at arbeid med sikte på løsning av problemene måtte skje på et bredt grunnlag (NOU 1988: 42). Sitt nåværende navn fikk fondet i 1982. Fondets hovedformål har imidlertid forblitt det samme.

Siden det første virkeåret i 1976 har fondets geografiske virkeområde blitt utvidet flere ganger, sist i november 2004. I 1976 besto det av fem kommuner i Finnmark fylke. I 2005 består den delen av virkeområdet hvor målgruppen er hele befolkningen, av 12 hele kommuner og 14 kommunedelområder fordelt mellom de tre fylkene i Nord-Norge (kommunevis oversikt over tidligere og nåværende virkeområde fins i Vedlegg 2). Fondets retningslinjer åpner for at det også kan skje flere utvidelser i framtida. Dette gjør at området har en dynamisk karakter i og med at grensene ikke er satt en gang for alle. På den ene sida kan dette virke forvirrende og kaotisk for statistikkproduksjon. På den andre sida må dette ses i lys av at endring av politisk-administrative grenser generelt sett er i ferd med å bli vanlig i flere sammenhenger, noe som også annen (regional) statistikkproduksjon må forholde seg til.

Det hører ellers med i dette bildet at utvidelsene av SUFs geografiske virkeområde også kan knyttes til endringer i forståelsen av samisk identitet både på individ- og lokalsamfunnsnivå. Prosesser i den forbindelse kan igjen drøftes videre i lys av teoretiske tilnæringer som vektlegger omfordeling versus tilnæringer som vektlegger anerkjennelse. Slike aspekter kan imidlertid ikke forfølges i dette paperet.

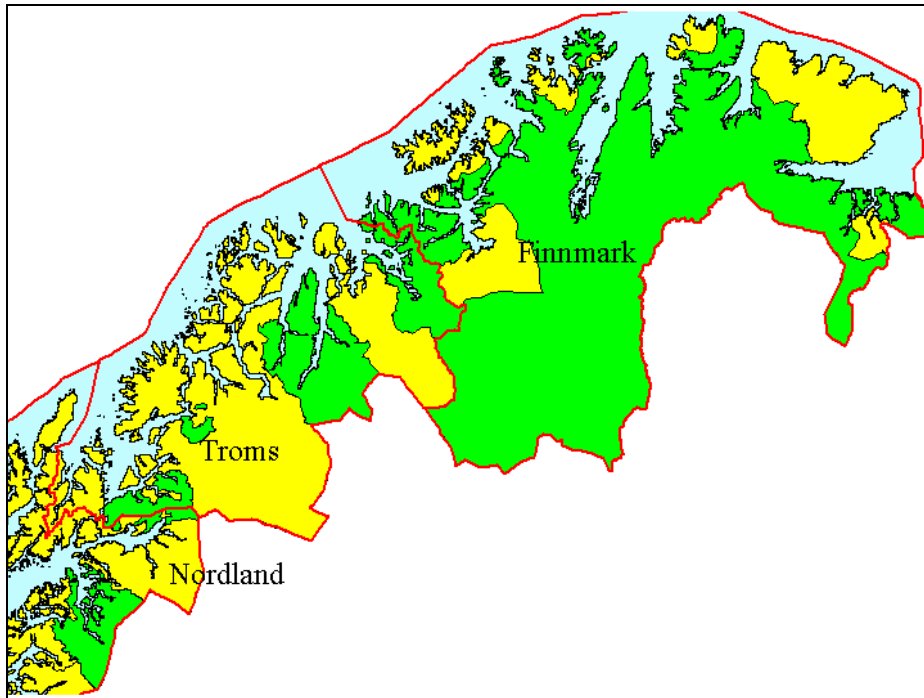
I tillegg til det aktuelle områdets dynamiske karakter, kommer at det ikke sammenfaller med geografiske enheter som vanligvis benyttes i statistikkproduksjon. En særskilt utfordring har vært at de verbale beskrivelsene av virkeområdet i fondets retningslinjer (jf. Vedlegg 3) ikke uten videre kan brukes som statistikkgrunnlag for de kommunene som ikke i sin helhet inngår i virkeområdet. Det har derfor vært nødvendig med et omfattende arbeid for å konvertere de verbale områdebeskrivelsene til et sett med *grunnkretser* som tilsvarer disse områdene.¹⁶ Det området som nå er identifisert kalles i prosjektet for SUF-området, og dets utbredelse framgår av kart 3 nedenfor. Det er også laget SUF-kart på kommune- og fylkesnivå. Disse er spesielt viktig for å identifisere kommunedelområdene.

---

¹⁵ Særlig samiske områder kan, f.eks. være de seks kommunene som pr. i dag inngår i forvaltningsområdet for samisk språk, og hvor det gjelder særlige lovregler for retten til å benytte samisk språk i gitte situasjoner (Sameloven § 3.1). Kommunene er: Guovdageaidnu/Kautokeino, Kárášjohka/Karasjok, Porsáŋgu/Porsanger, Deatnu/Tana, Unjárga/Nesseby i Finnmark fylke, samt Gáivuotna/Kåfjord i Troms fylke.

¹⁶ Grunnkrets er den minste geografiske enhet som SSB vanligvis lager statistikk for. De verbale beskrivelsene av fondets virkeområde er gjengitt i Vedlegg 3. Merk at konverteringsarbeidet ikke er slutført. Kart og data i dette paperet gjengis derfor med forbehold om endelig verifisering av området.

Kart 3. Hele SUF-området

Kilde: SSB. Kartgrunnlag fra Statens kartverk.

Trolig er den største svakheten med denne tilnærmingen til geografisk basert samisk statistikk likevel at den ikke fanger opp (sør)samiske lokalsamfunn sør for Saltfjellet. Foreløpig er det imidlertid ikke klart hvordan utvelgelse av slike samiske bosettingsområder kan skje. Dette er derfor noe som må tas opp av prosjektet på et senere tidspunkt, eventuelt av andre aktører i andre sammenhenger.

5.2 Regional statistikk for samiske bosettingsområder i Nord-Norge

Det å ha en offisiell definisjon av hvilket område som benyttes ved produksjon av statistikk for samiske bosettingsområder, er viktig av særlig to årsaker. For det første er det viktig for at produsenter og brukere av denne typen statistikk skal kunne benytte seg av et standardisert opplegg.¹⁷ For det andre er et viktig å kunne legge til rette for at slik statistikk kan hentes ut fra SSBs ordinære systemer, uten å måtte gå veien om tidkrevende og kostbare spesialbestillinger.¹⁸ Samlet sett er det i et likeverdsspektiv et mål at produksjon og bruk av regionalstatistikk for definerte samiske bosettingsområder skal kunne foregå like ukomplisert og kostnadseffektivt som for annen regionalstatistikk.

Det viktigste redskapet for å realisere dette målet er SSBs *Statistikkbanken* (url: <http://statistikkbank.ssb.no/statistikkbanken/>). SSB sier i sin egen presentasjon på nettstedet at statistikkbanken er "... en tjeneste for publisering av detaljert statistikk på internett [som] gir brukerne mulighet til selv å velge omfang og innhold i en tabell, for så å eksportere dette til egen PC for videre bearbeiding". Det påpekes også at statistikkbanken er "... et viktig element i Statistisk sentralbyrås strategi for å bedre tilgjengeligheten til offisiell statistikk" (ibid.). Mulighetene for å velge ut data tilpasset egne behov gjør at Statistikkbanken er blitt blant de meste sentrale funksjoner på SSBs nettsted. Et eksempel på et skjermbilde for valg av data i Statistikkbanken gjengis nedenfor:

¹⁷ Regional statistikk for samiske bosettingsområder basert på SUF-området er tidligere benyttet i én offisiell sammenheng, nemlig i *St.meld nr. 50 (1998-99), Utjamningsmeldinga. Om fordeling av inntekt og levekår i Norge*. De aktuelle data ble da utarbeidet av SSB på bestilling, noe som både tok tid og var kostbart fordi SSB måtte finne ut nøyaktig hvilke områder slik statistikk skulle omfatte (informasjon i brev fra SSB til oppdragsgiver Sosial- og helsedepartementet, gjengitt med tillatelse).

¹⁸ I databaseprosjektets startfase erfarte vi til fulle at slike bestillinger er dyrt og arbeidskrevende. Det var bl.a. disse erfaringene som bidro til NSIs bestrebelse med å få til et prosjekt som innebar organisert samarbeid med SSB.

6. Individbasert statistikk

6.1 Grunnlag for individbasert samisk statistikk

Vi har ovenfor påpekt at vilkårene for å lage geografisk basert samiskrelatert statistikk ikke er så gode som man kunne ønske. Når det gjelder individbasert samisk statistikk er nok vilkårene enda dårligere. Det finnes likevel noen få muligheter som kan benyttes som et utgangspunkt - forutsatt at det tas høyde for de begrensninger som ligger innbakt i disse mulighetene, inkludert etiske og legale aspekter ved slik bruk. Nedenfor blir det knyttet noen kommentarer til tre aktuelle datasett eller registre som alle inneholder opplysninger om individers samiske etnisitet. Dette er:

- 1) SSBs 1970-telling med registreringer av samisk tilhørighet i deler av Nord-Norge
- 2) Sametingets valgmannstall (samemanntallet)
- 3) Helseundersøkelser som har med data om samisk, kvensk og norsk etnisitet

Et fjerde mulig register er Reindriftsmanntallet. Dette fordi det i henhold til reindriftsloven kun er personer av samisk herkomst som har rett til å drive med reindrift i Norge, og reindriftsmanntallet vil derfor "automatisk" inneholde data om samisk etnisitet. Dette manntallet omtales likevel ikke her fordi eventuell bruk av dette først vil bli tatt opp i en senere fase av prosjektet.

Ad 1) SSBs 1970-telling - registreringer av samisk tilhørighet i deler av Nord-Norge

Det ble i introduksjonen vist til at oppdaterte demografiske data om samene mangler i alle de fire nasjonalstatene med samisk befolkning. I Norge skyldes dette først og fremst at borgernes etniske tilhørighet som hovedregel ikke har blitt registrert i folketellingene etter 2. verdenskrig. I 1970 ble det imidlertid gjort et unntak fra denne praksisen. Påtrykk fra samiske organisasjoner bidro da til at SSB til dette årets folke- og bolig telling laget et sett på fire tilleggsspørsmål som ble stilt til personer bosatt i utvalgte tellingskretser i Nord-Norge.

De tre første av disse spørsmålene dreide seg om henholdsvis a) personen selv, b) minst én av foreldrene, og c) minst én av besteforeldrene hadde samisk som førstespråk. Det fjerde spørsmålet var om personen regnet seg selv som same; om vedkommende hadde en såkalt subjektiv samisk identitet. Svaralternativene på sistnevnte var for øvrig *Ja, Nei, Vet ikke, og Ønsker ikke å svare*. Spørsmålssettet var basert på Nordisk Sameråds vedtak om definisjonen av begrepet same i juni 1969, hvor det het at en kombinasjon av forfedres språk og egen identitet var det sentale for å bli oppfattet som same. Samisk tilhørighet i denne tellingen ble altså selvrapporert på grunnlag av en definisjon av begrepet same gjort av samene selv via Nordisk Sameråd (Aubert 1978).

Avgrensningen av det geografiske området hvor spørsmålene ble stilt, ekskluderte imidlertid mange som burde fått anledning til å svare på spørsmålene. Blant annet gjaldt dette a) alle samer bosatt i Sør-Norge - som nok var et ikke ubetydelig antall sett i lys av evakueringen av Finnmark og Nord-Troms under andre verdenskrig, b) (reindrifts)samene i Sør-Norge og Nordland (sørsameområdet), c) samene i noen spredte grender i Nordland, samt d) samene i de større byene i Troms og Nordland (ibid.).

Andre "feilkilder" for resultatet av undersøkelsen kan i følge SSBs analyse (ibid.) knyttes til følgende forhold: 1) I noen distrikter opplevdes spørsmålene som så kontroversielle og ømtålige at tellingsleder i visse tilfeller kan ha latt være å levere ut spørreskjemaet. 2) Mange kan ha vært uvitende om familiens språkhistorie, og i tospråklige familier kan det ha vært vanskelig å definere førstespråk. I tvilstilfeller kan mange ha valgt å identifisere seg med det språket som ble vurdert til å ha høyest status, dvs. norsk. 3) På spørsmålet om subjektiv samisk identitet kan noen samer ha latt være å svare ja fordi de ikke ønsket en offentlig registrering av sin samiskhet, selv om de i sitt private liv følte seg som samer og ikke la skjul på det. Eventuelt kan de ha følt at det å svare ja, ville være å gi uttrykk for et (same)politisk standpunkt mot fornorskning - et standpunkt ikke alle samer var/er enig i. Alt i alt konkluderer Aubert med at det nok var et ukjent antall tusen personer med språklige ("objektive")

og/eller identitetsmessige ("subjektive") samiske kjennetegn som ikke ble spurt og/eller registrert i 1970-tellinga.¹⁹

På grunn av de påviste manglene ved det samiske materialet i 1970-tellinga, må det sies å være problematisk å skulle benytte 1970-dataene både som a) et uttrykk for antall samer i Norge på den tida, som b) et grunnlag for en demografisk beskrivelse av samene som gruppe, og som c) en samisk populasjon det kan trekkes generaliserbare utvalg fra. Men ingen av de senere folketellinger har hatt med spørsmål om samisk tilhørighet, og tallene fra 1970 er således de eneste tall av relativt ny dato som finnes om samebefolkningen i Norge, dog avgrenset til Nord-Norge nord for Saltfjellet. I praksis ser vi da også at dette materialet i blant benyttes i ulike forskningsprosjekter, da særlig helserelevante. Slik bruk forutsetter da særskilt tillatelse fra Datatilsynet.

Ad 2) Sametingets valgmanntall - samemanntallet

Nå fins det likevel et offentlig register som inneholder nyere registreringer av et utvalg personers samiske identitet - det såkalte *samemanntallet*. I forbindelse med Sametingets etablering i 1989 ble det nemlig opprettet et manntall hvor de som oppfyller kriteriene for å delta ved sametingsvalg, må melde seg inn for å kunne utøve denne retten. De som kan melde seg inn er alle som avgir erklæring om at de oppfatter seg som same, og som enten a) har samisk som hjemmespråk, b) har eller har hatt forelder, besteforelder eller oldeforelder med samisk som hjemmespråk, eller c) er barn av person som står eller har stått i samemanntallet (Sameloven § 2-6). Innmelding må godkjennes av et særskilt samevalgstyre. Valgmanntallet omfatter for øvrig stemmeberettigede i alle Sametingets 13 valgkretser, dvs. at det dekker hele landet.

På norsk kalles dette manntallet for samemanntallet. Det er imidlertid viktig å ha klart for seg at til tross for navnet, er dette et *valgmanntall* - ikke et generelt manntall over alle samer.²⁰ Det er også verdt å merke seg det er vanlig å hevde at (svært) mange av de som oppfyller språkkriteriene - og til dels også identitetskriteriene - (hittil) ikke har valgt å melde seg inn i manntallet. En slik påstand kan ikke dokumenteres fullt ut, med sett i lys av tallene om språkbruk i 1970-tellinga, synes ikke påstanden å være urimelig.

Det kan være ulike grunner til at samer lar være å melde seg inn i Sametingets valgmanntall. Én årsak kan være at det å ha en (avklart) samisk identitet ikke nødvendigvis medfører interesse for (same)politikk generelt og for Sametinget spesielt. Andre kan begrunne manglende innmelding med at de ikke ønsker en offentlig registrering av sin samisk-etniske tilhørighet. Denne typen argument ble bl.a. framsatt da oppretting av et slikt manntall ble drøftet i forbindelse med forberedelsene til etableringen av Sametinget (Ot. prp. nr 33 (1986-87)). På den andre siden kan det óg være slik at for noen er det å melde seg inn i Sametingets valgmanntall, primært en handling som nettopp skal markere tilhørighet til et samisk fellesskap, uten noe ønske om aktiv politisk deltakelse.

Samemanntallet gir altså ikke en fullstendig oversikt over samebefolkningen. I stedet er det et register over de samer som bevisst har valgt å registrere seg der, og som derfor på et gitt tidspunkt vil ha formell mulighet til å delta ved sametingsvalg.²¹ Når dette er sagt, vil likevel valgmanntallet et stykke på vei kunne beyttes som én type indikator på bl.a. samebefolkningens størrelse og geografiske fordeling. Det kan óg være verdt å merke seg at samelovens forskrifter spesifikt åpner for at Sametinget etter begrunnet søknad kan gi tilgang til bruk av samemanntallet i blant annet forskningssammenheng

¹⁹ Rent faktisk kan det nevnes at i 1930-tellinga registrerte SSB ca. 20.700 samer i Norge. I forbindelse med 1970-tellinga svarte 9.175 personer at de regnet seg som samer. 10.535 svarte at deres eget førstespråk var samisk - mens ca. 19.650 svarte at minst én av besteforeldrenes språk var det. Aubert (1978) oppsummerer at vidt definert ble det registrert ca. 27.650 med samisk tilknytning, men at det antagelig i Norge er minst 40.000 personer "hvis livsvilkår på et eller annet vis er noe preget av at de har et innslag av det samiske i sin bakgrunn" (ibid.:113). Dog: "Hvor mange samer det bor i Norge, er et spørsmål som ingen folketelling kan avgjøre" (ibid.).

²⁰ At det dreier seg om et valgmanntall framgår mer eksplisitt av den samiske termen *sámi jienastuslohku* og den engelske *Sami electoral register*. En bedre term på norsk ville således vært Sametingets valgmanntall.

²¹ Merk at dette da gjelder personer med stemmerett, dvs. personer som fyller 18 år i valgåret. Rent faktisk har antall innmeldte i valgmanntallet ved de fire sametingsvalgene som har vært gjennomført i Norge vært følgende: I 1989: ca. 5.500 - i 1993: ca. 7.240 - i 1997: ca. 8.670 - i 2001: ca. 9.920.

(§ 81). Dessuten gir forskriftene SSB rett til tilgang dersom dette er nødvendig for å utarbeide offisiell valgstatistikk (§85). Samemanntallet føres av av Folkeregistert.

Ad 3) Helseundersøkelser som har med data om samisk, kvensk og norsk etnisitet

I perioden 2002 - 2005 blir det gjennomført et sett større undersøkelser om helse- og levekårsforhold hos alle personer født i 1925-1967 og i 1973 i utvalgte områder med samisk og norsk bosetting i Nord-Norge og Nord-Trøndelag. Formålet er å kartlegge og få ny kunnskap om helse, sykdom og levekår i disse områdene.²² I tillegg til de helserelaterte spørsmålene, blir de som velger å delta i undersøkelsen stilt spørsmål om nærmeste forfedres hjemmespråk og etniske tilhørighet, samt om eget hjemmespråk og om de regner egen etniske tilhørighet for å være samisk, kvensk og/eller norsk.

Opplegget for disse undersøkelsene gjør at de har potensiale til å omfatte en svært stor andel av den voksne befolkningen i det aktuelle området. Selv om ikke alle som deltar velger å svare på spørsmålene om etnisitet, vil det likevel bli samlet inn etnisitetsdata for et relativt stort antall personer - og da basert på selvidentifisering og frivillig besvaring.

Vårt poeng her er at selv om det primære siktemålet med disse undersøkelsene er å bygge opp ny kunnskap om helse og levekår, bør de rådatafiler som undersøkelsen resulterer i gitte sammenhenger kunne gjenbrukes i forbindelse med andre typer undersøkelser hvor det er ønskelig å ha tilgang til individuelle etnisitetsdata om befolkningen i området. Og én slik sammenheng bør kunne være som inntak til arbeid med samisk demografi og annen statistikk om samiske samfunnsforhold. Dette kan selvsagt ikke gjøres uten videre. Ett mulig eksempel på aktuell bruk presenteres nedenfor.

6.2 Kort om mulige opplegg for individbasert samisk statistikk

Hittil i prosjektet har det vært jobbet lite med konkrete opplegg for utarbeidelse av individbasert samisk statistikk. Det lille som har vært gjort i forhold til denne typen statistikk, har i stor grad handlet om kartlegging av ulike sider ved etiske og personvernmessige/legale aspekter vedrørende registrering av etnisitetsdata i Norge (Askheimer 2004, Pettersen 2004b). I tillegg har enkelte mulige registergrunnlag blitt vurdert, jf. gjennomgangen i forrige punkt.

Det er ikke til å legge skjul på at det (ennå) synes å være spesielt mange utfordringer i forhold til det å skulle utarbeide denne typen statistikk i Norge. Dette er imidlertid utfordringer som prosjektet ikke kan komme utenom. Vi er derfor nå i ferd med å skissere et par opplegg som vi tror kan være verdt å prøve ut som en begynnelse. Gjennomføring av disse forutsetter imidlertid to ting: 1) At de korrekte prosedyrer for registerbruk generelt og registerkobling spesielt blir fulgt, og 2) at arbeidet skjer i forståelse med Sametinget. Vi minner i den forbindelse om at prosjektets grunnholdning er at produksjon av samiskrelatert statistikk først og fremst skal springe ut av internsamiske behov for kunnskapsoppbygging om eget samfunn og om seg selv som folk. Og nettopp som folk skal samene selv ha rett til å kunne bestemme hvilke interne kunnskapsbehov det samiske samfunn velger å møte og hvordan. Dette i motsetning til i "gamle dager" da telling av samer (og kvener) sprang ut av myndighetenes behov for å "telle de andre" (Lie og Roll-Hansen 2001).

Ett av de konkrete opplegg for individbasert samisk statistikk som vi ser for oss, er å utarbeide et formalisert opplegg for regelmessig statistikkproduksjon på grunnlag av Sametingets valgmanntall (samemanntallet). Tross dette manntallets begrensninger kan det som nevnt et stykke på vei kunne benyttes som én type indikator på bl.a. samebefolkningens størrelse og geografiske fordeling. Og ved eventuell kobling med andre datasett vil det potensielle informasjonstilfanget øke ytterligere. Et viktig poeng er for øvrig at fordi dette manntallet er landsdekkende, er registeret av særlig interesse fordi det er eneste inntak til informasjon om (innmeldte) samer bosatt utenfor SUF-området i nord.

---

²² Undersøkelsen er et samarbeidsprosjekt mellom Senter for samisk helseforskning i Karasjok, Institutt for samfunnsmedisin ved Universitetet i Tromsø og det nasjonale Folkehelseinstituttet.

I praksis er det mulig å koble flere av de registre som inneholder etnisitetsdata med Folkeregisteret. Resultatet kan da dels benyttes til å lage ulike typer statistikk om de som direkte er registrert med samisk etnisitet. I tillegg åpner det opp for å gå et skritt videre: SSB besitter opplysninger (fra Folke-registeret) om slektskapsforhold mellom personene i "sameregistrene" og en mengde andre personer. Med disse opplysningene kan man "utvide" den samiske befolkningen ut fra en antagelse om at hvis en person er same, er også nære slektinger av denne personen samer.

En slik registerbasert "utvidelse" av samebefolkningen kan imidlertid være en feilkilde da det å være same er et spørsmål om identitet, noe som hver enkelt person har rett til å definere (selvidentifisering). Eksempelvis er det slik at selv om en person er innmeldt i Samemantallet, er det slett ikke sikkert at vedkommendes søster definerer seg selv som same. Til produksjon av statistikk ser vi likevel ikke dette som uakseptabelt problematisk, da det ikke vil være mulig å identifisere enkeltpersoner i statistikken. Samtidig vil antakeligvis de samer som *ikke* blir identifisert, være en større feilkilde enn at det blir registrerer for mange. Og disse to feilkildene virker motsatt vei i forhold til hverandre. Dette er i enkle trekk en mulig vei mot en registerbasert statistikk vedrørende samebefolkningen. Det må presiseres at et slikt sameregister aldri vil kunne brukes til andre formål enn statistikk. Og denne typen koblinger av registre mot opplysninger fra Folkeregisteret forutsetter selvfølgelig en godkjenning fra Datatilsynet.²³

For å høste erfaringer med det konseptet som er skissert ovenfor, arbeider vi for tiden med et opplegg som vi tar sikte på å teste ut i løpet av nær framtid. Det dreier seg om å koble datasettet som tilhører de store helseundersøkelsene 2002 - 2005 med SSBs Folke- og bolig telling 2001. Ved å bruke fødselsnummer som nøkkel kan etnisitetsdata om samisk tilhørighet hentes fra helsedatasettet og kobles med et sett utvalgte data fra folketellingen. På den måten blir det mulig å lage folke- og bolig tellingsstatistikk med same- /ikke-same som en ekstra dimensjon..

7. Avslutning

Det har i dette paperet ikke vært rom for en nærmere utdyping av ett prosjektets tre hovedspørsmål, nemlig hvilke tema som skal inngå i samisk statistikk. Vi nøyer vi oss i denne omgang med å si at til å begynne med tas det sikte på å få med grunnleggende demografiske data, samt data om utdanning og arbeids- og næringsliv - primært i form av geografisk basert statistikk. Et mer detaljert oppsett over aktuelle tema er under utarbeiding, men valg av relevante statistikktema er også noe som kontinuerlig må revideres i lys av det samiske samfunns kunnskapsbehov til en hver tid.

De temavalg som gjøres i løpet av prosjektperioden vil imidlertid danne grunnlag både for hvilke data som skal tilrettelegges for SSBs Statistikkbanken og for hvilke statistikker som skal tas med i den aller første utgave av *Årbok for samiskrelatert statistikk*. Årboka er planlagt utgitt som en trykt publikasjon høsten 2005. Denne årboka vil sammen med a) prosjektnettstedet, b) SSBs Temaside for samisk statistikk og c) løpende påfyll av regionaldata for SUF-området i Statistikkbanken forhåpentligvis være håndfaste resultater når den pågående prosjektfasen er over ved utgangen av året.

Hva som skjer med prosjektet videre er det for tidlig å si. Både en forlengelse av prosjektperioden og en overgang til mer ordinær drift er mulige alternativer. Vårt håp er i alle fall at det viktige arbeidet for at samisk statistikk i framtida skal bli regelmessig produsert og distribuert, ikke stopper opp. En stor fordel i dette arbeidet er for øvrig at de nordiske landene står i en særstilling når det gjelder omfang og kvalitet på de registre som statistikkbyrådene benytter for produksjon av statistikk generelt. Dette gir

---

²³ Målet er å etablere en variabel i SSBs statistikkssystem som gir opplysning om den enkelte person er same eller ikke. På grunn av det mangelfulle registergrunnlaget vil kvaliteten aldri bli tilnærmet like god som kvaliteten på andre variabler som hentes ut av registre (alder, kjønn, utdanning, yrkesdeltaking etc). Kvaliteten på variabelen vil bestemme hvilket geografisk nivå statistikken kan publiseres på. Tiden vil vise hva som blir det laveste nivået, om det blir tall for landet eller fylker. Det er kanskje vel optimistisk å tro på publisering på kommunenivå.

således det best mulige utgangspunkt for utvikling av også samiskrelatert statistikk, etter hvert som øvrige grunnforutsetninger for dette faller på plass.

Til slutt tar vi med at i løpet av den tida som har gått siden NSI startet opp forprosjektet Samisk samfunnsvitenskapelig database i 1997, har det skjedd svært mye som har gjort det enklere å arbeide med denne tematikken. Én ting er den rivende utvikling med hensyn til teknologier som er tilgjengelig både for produksjon og distribusjon av statistikk generelt. En annen sak er at det også har vært en positiv utvikling med hensyn til storsamfunnets holdninger til samenes rettigheter og behov, en holdningsendring som har skjedd både på insitusjonsnivå og på det mellommenneskelige plan.

Prosjektbeskrivelsen for det pågående delprosjektet ble avsluttet med følgende setning: "Det må [...] tas til etterretning at det foreliggende prosjektet representerer et nybrottsarbeid på mange plan, og at det derfor vil kunne være et krevende arbeid på mange vis". Slik har det også blitt, men det er også et svært spennende prosjekt. Foreløpig ser vi ikke for oss noen optimal løsning for utvikling av fullverdig samisk statistikk. Vi mener likevel at de skritt som tas med dette prosjektet fører oss i riktig retning.

Referanser

Allan, Jo-anne (2001): Review of the Measurement of Ethnicity. International Concepts and Classifications. Wellington, Statistics New Zealand

Andersen, Svanhild (2003): Samisk tilhørighet i kyst- og fjordområder. I: Bjørn Bjerkli og Per Selle (red.): *Samer, makt og demokrati. Sametinget og den nye samiske offentligheten*. Oslo, Gyldendal Akademisk

Askheimer, Maria (2004): *Regler för behandling av samiska personuoogifter. En juridisk framställning med utgångspunkt i personvärnsrätten*. Guovdageidnu/Kautokeino, Sámi Instituhtta/Nordisk Samisk Institutt [under publisering/forthcoming]

Aubert, Vilhelm (1978): *Den samiske befolkning i Nord-Norge/The Lappish Population in Northern Norway*. Artikler 107. Oslo, Statistisk sentralbyrå/Statistics Norway.

Broderstad, Else Grete (1995): *Samepolitikk - interessemaksimering eller identitetsskaping?* LOS i Nord-Norge. Notat nr 39. Tromsø, NORUT samfunnsforskning

Courbage, Youssef (1998): Survey of the statistical sources on religion, language(s), national and ethnic groups in Europe. I: Werner Houg, Youssef Courbage og Paul Compton (eds. 1998): *The demographic characteristics of national minorities in certain European states. Vol. 1*. Population studies, No. 30. Strasbourg, Concil of Europe

Eidheim, Harald (1971): Aspects of the Lappish Minority Situation. Oslo, Universitetsforlaget

Eidheim, Harald (1997): Ethno-Political Development among the Sami after World War II: The Invention of Selfhood. In: *Sami Culture in a New Area. The Norwegian Sami Experience*. Karasjok, Davvi Girji

Europarådet. Den rådgivende komité for rammekonvensjonen om beskyttelse av nasjonale minoriteter (2002): [*Uttalelse om Norge*](#). Strasbourg, Europarådet

Grønlands Statistik (2000): *Grønland 2000. Statistisk Årbog*. Nuuk, Grønlands Statistik

Henriksen, John B. (2002): Har kravet om samisk selvbestemmelse støtte i folkeretten? I: Nils Oskal (red.): *Samisk selvbestemmelse*. Diedut nr. 2/2002. Kautokeino, Sámi Instituhtta

- Houg, Werner (1998): Introduction: Statistics on minorities between science and politics. I: Werner Houg, Youssef Courbage and Paul Compton (eds. 1998): *The demographic characteristics of national minorities in certain European states. Vol. 1.* Population studies, No. 30. Strasbourg, Council of Europe
- Lie, Einar og Hege Roll-Hansen (2001): *Faktisk talt. Statistikkens historie i Norge.* Oslo, Universitetsforlaget.
- Lov om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven).*
- Lov om offisiell statistikk og Statistisk Sentralbyrå (statistikkloven).*
- Minde, Henry (1995): The International Movement of Indigenous Peoples: an Historical Perspective. In: Terje Brantenberg, Janne Hansen og Henry Minde (red.): *Becoming visible. Indigenous Politics and Self-Government. Proceedings of the Conference on Indigenous Politics and Self-Government, 8-10 November 1993, the University of Tromsø.* Tromsø, The University of Tromsø, Centre for Sámi Studies, 1995.
- NOU 1984: 18: *Om samenes rettstilling.* Oslo, Justisdepartementet
- NOU 1988: 42: *Næringskombinasjoner i samiske bosettingsområder.* Oslo, Kommunal- og arbeidsdepartementet
- Oskal, Nils (2003): Samisk offentlighet og demokrati på norsk. I: Bjørn Bjerkli og Per Selle (red.): *Samer, makt og demokrati. Sametinget og den nye samiske offentligheten.* Oslo, Gyldendal Akademisk
- Ot. prp. nr 33 (1986-87): *Om lov om Sametinget og andre samiske rettsforhold (sameloven)*
- Pettersen, Torunn (2002): [Regional statistikk for samiske bosettingsområder. Arbeidsnotat om grunnlag, ansvar og organisering.](#) Guovdageidnu/Kautokeino, Sámi Instituhtta/Nordisk Samisk Institutt.
- Pettersen, Torunn (2004a): [Data collection and disaggregation on indigenous peoples - stakeholders in data production and usage.](#) Pre-sessional paper (revised version) presented at *Workshop on data collection and disaggregation on indigenous peoples, New York, 19 - 21 January 2004, arranged by United Nations Secretariat, Permanent Forum on Indigenous Issues.*
- Pettersen, Torunn (2004b): [Retten til kunnskap om seg selv. Tilrettelegging for bruk av talldata om samene som gruppe - noen normative begrensninger og muligheter.](#) Arbeidsnotat. Guovdageidnu/Kautokeino, Sámi Instituhtta/Nordisk Samisk Institutt.
- Pettersen, Torunn (2004c): [Tallfesting av samebefolkningen i Norge - registreringspraksis og hovedtall. Oversiktsnotat.](#) Guovdageidnu/Kautokeino, Sámi Instituhtta/Nordisk Samisk Institutt.
- Sametinget (1998): *Sametingsplan 1998 - 2001. Forutsetninger, prinsipper, utfordringer og innsatsområder.* Karasjok, Sametinget
- Sametinget (2004): [Retningslinjer for Samisk utviklingsfond.](#) Karasjok, Sametinget
- Stordahl, Vigdis (1997): Sami Generations. I: *Sami Culture in a New Area. The Norwegian Sami Experience.* Karasjok, Davvi Girji
- Zorgdrager, Nellejet (1999): Culture and Ethnic Identity: The Sami of Scandinavia. In: Jaric Oosten and Cornelius Remie (eds.): *Arctic Identities. Continuity and change in Inuit and Saami societies.* Leiden, Leiden University

St.meld. nr. 15 (2000-2001): *Nasjonale minoriteter i Noreg - Om statleg politikk overfor jødar, kvener, rom, romanifolket og skogfinnar*. Oslo, Kommunal- og regionaldep.

St.meld. nr. 55 (2000-2001): *Om samepolitikken*. Oslo, Kommunal- og regionaldep.

United Nations (2004a): [Human Development Report 2004](#). New York, United Nations Development Program

United Nations (2004b): [Report of the Workshop on Data Collection and Disaggregation for Indigenous peoples](#). New York, United Nations, Permanent Forum on Indigenous Issues

Vedlegg 2: Utvidelser av SUFs geografiske virkeområde 1976 - 2005

Forkortelser: (d) = deler av kommunen tas med - (u) = utvidet område av kommunen tas med - (uh) = utvidet til hele kommunen

1976 5 kom.	1984 8 nye, 13 kom. totalt	1992 2 nye, 15 kom. totalt	1997 5 nye, 20 kom. totalt	2005 6 nye, 26 kom. totalt
2011 Kautokeino 2020 Porsanger 2021 Karasjok 2025 Tana 2027 Nesseby	2017 Kvalsund 2022 Lebesby (d) 2023 Gamvik (d) 1913 Skånland (d) 1920 Lavangen (d) 1940 Kåfjord (d) 1850 Tysfjord (d) 1853 Evenes (d)	2018 Måsøy (d) 1943 Kvæningen	2012 Alta (d) 2018 Måsøy (d/u) 2022 Lebesby (d/u) 1902 Tromsø (d) 1919 Gratangen (d) 1939 Storfjord 1940 Kåfjord (uh) 1805 Narvik (d.)	2012 Alta (d/u) 2014 Loppa 2018 Måsøy (d/u) 2019 Nordkapp (d) 2023 Gamvik (d/u) 2030 Sør-Varanger (d.) 1913 Skånland (uh) 1919 Gratangen (d/u) 1920 Lavangen (uh) 1925 Sørreisa (d.) 1938 Lyngen 1805 Narvik (d) 1849 Hamarøy (d) 1850 Tysfjord (uh)
5 hele kom. Folketall 1.1.1976: 14 284	6 hele kommuner 7 delkommuneområder	7 hele kommuner 8 delkommuneområder	9 hele kommuner 11 delkommuneområder Folketall 1.1.2004: 25 774	12 hele kommuner 14 kommunedelområder Folketall 1.1.2005 ca. 37 500

NB! Dette er den delen av SUFs virkeområde hvor hele befolkningen er fondets målgruppe!

Vedlegg 3: Virkeområdet for Samisk utviklingsfond

Utdrag fra *Retningslinjer for samisk utviklingsfond*, vedtatt av Sametinget 25.11.2004

3 Tildelingskriterier

[...]

Virkeområdet for Samisk utviklingsfond er:

1. I Sør-Varanger kommune; stemmekretsene Bugøynes, Bugøyfjord, Neiden, Jacobsnes, Jarfjord, Svanvik og Skogfoss.
2. Nesseby kommune.
3. Tana kommune.
4. I Gamvik kommune; Hopsfjorden og Langfjorden og stemmekretsen Gamvik tettsted.
5. I Lebesby kommune; skolekretsen Dyfjord, Indre Laksefjord fra Veidnes til Bekkarfjord og innover fjorden i kommunen.
6. I Nordkapp kommune; bygdene Nordvågen og Sarnes, stemmekretsene Gjesvær, Skarsvåg, Kamøyvær samt fastlandssiden av kommunen.
7. Porsanger kommune.
8. I Måsøy kommune; Ingøy, Rølsøy og stedene Lillefjord, Slåtten og Snefjord.
9. Karasjok kommune.
10. Kautokeino kommune.
11. Kvalsund kommune.
12. I Alta kommune; tidligere Talvik kommune.
13. Loppa kommune.
14. Kvænangen kommune.
15. Kåfjord kommune.
16. Storfjord kommune.
17. Lyngen kommune.
18. I Tromsø kommune; skolekretsene Lakselvbukt, Olderbakken, Sjursnes og Breivikeidet i Sørfjorden.
19. Den samiske befolkning på Senja og i resten av Lenvik kommune.
20. I Sørreisa kommune; valgkretsene Rabbås, Skøelv og Reinelv.
21. Lavangen kommune.
22. Skånland kommune.
23. I Gratangen kommune; bygdene Øse, Kvernmo, Dalsletta, Skifte, Labergdalen, Løvdal og Moan.
24. I Evenes kommune; kretsene Evenesmark, Lenvikmark (Snubba) og Veggen.
25. I Narvik kommune; Herjangen og stemmekretsene Vassdal og Kvanndal.
26. Tysfjord kommune.
27. Ulsvåg og Innhavet i Hamarøy kommune.
28. Den samiske befolkningen i sørsameområdet.

Målgruppen er den samiske befolkningen i Norge og hele befolkningen innenfor det geografiske virkeområdet. Hele befolkningen innenfor fondets virkeområde kan søke midler fra Samisk utviklingsfond. Samisk utviklingsfond kan finansiere tiltak som særlig styrker samisk språk og kultur i resten av landet.

[...]